

HANDVATTEN BIJ AANBEVELING

4 STIMULEER SAMEN LEREN IN HET TEAM

De leidraad 'Werken aan onderwijsverbetering' ondersteunt scholen in het voortgezet onderwijs om zich tot lerende organisatie te ontwikkelen. De leidraad is opgebouwd uit zes aanbevelingen.

In deze bijlage staan concrete handvatten die horen bij de vierde aanbeveling. Met de handvatten versterkt een schoolleider, docent of team 'samen leren' en het voeren van professionele en reflectieve dialogen. Ook zijn er handvatten over feedback vragen, geven en ontvangen.
Zie de leidraad voor meer achtergrondinformatie.

Handvat 1 Handvat om feedback te vragen

Een interactieve infographic met meer informatie over feedback vragen.
https://view.genial.ly/5ff32aa80b20490d8d395100/vertical-infographic-feedback-vragen-infographic

Handvat 2 Voorbeeldvragen om een reflectieve dialoog te houden

Onderstaande vragen stelt een PLG of ander team dat onderzoekmatig werkt aan onderwijsverbetering aan collega's tijdens verschillende fasen van een onderzoeksproces. De vragen bevorderen de reflectieve dialoog en helpen om collega's actief te betrekken. Dit in tegenstelling tot collega's alleen informeren. De vragen komen uit de 'Scan onderzoekscultuur en kwaliteitskaarten'.
https://www.platformsamenopleiden.nl/kennisbank/scan-onderzoekscultuur-school-katern-kwaliteitsreeks-po-vo/

Onderzoeksfase	Voorbeeldvragen voor de reflectieve dialoog
Probleemanalyse	• Wat is de oorzaak van het probleem (of de verbeterwens)? • Wie ervaart het probleem? • Wat is al geprobeerd om het probleem op te lossen? • Welke extra informatie hebben we nodig om het probleem op te lossen?
Literatuurstudie	• Komt de gevonden literatuur overeen met onze onderwijsvisie? • Komt de gevonden literatuur overeen met onze ervaringen? • Welke verschillen zijn er tussen docenten?
Onderzoeksopzet	• Wie moeten we bevragen of observeren en hoe vaak? • In hoeverre is de situatie/persoon representatief? • Krijgen we op deze manier een betrouwbaar beeld van wat we willen weten?
Resultaten	• In hoeverre komen de resultaten overeen met onze verwachtingen? • Wat betekenen de resultaten voor ons?
Conclusies en aanbevelingen	• Wat kunnen verklaringen zijn voor de bevindingen? • Is extra onderzoek nodig? • Welke verbeteracties moeten we uitvoeren?

Handvat 3 Versterken samenwerkingscultuur

De leeromgeving 'Onderzoekscultuur. Evidence informed werken aan schoolontwikkeling' van het 'Platform Samen Onderzoeken' biedt informatie en instrumenten om de samenwerkingscultuur te versterken.
https://onderzoekscultuur-scholen.platformsamenonderzoeken.nl/#/

Handvat 4 Samen leren stimuleren: wat moet een team wel en niet doen

Stimuleren van samen leren: wel doen
+ Beperk het 'zendgedeelte' tijdens vergaderingen zoveel mogelijk door andere kanalen te gebruiken voor mededelingen. Hierdoor besteden afdelingen, secties en werkgroepen hun bijeenkomsten en overleggen zoveel mogelijk aan samenwerken en leren (reflectieve dialoog).
+ Beleg taken die niet lesgebonden zijn, zoals vieringen en (examen)surveillance, zoveel mogelijk bij OOP of externe hulp. Docenten houden zo meer tijd over om bijvoorbeeld samen lessen te ontwerpen.
+ Organiseer tijd waarin docenten samenkomen en maak dit mogelijk in het rooster.
+ Organiseer dat docenten die op verschillende dagen werken, kunnen samenkomen. Maak afspraken over aanwezigheid op gezamenlijke momenten.
+ Zorg voor informele ontmoetingen en gesprekken, zoals bij een gezamenlijke wandeling.
+ Houd op studiedagen rekening met verschillen tussen docenten door hen keuzes te bieden en te betrekken bij de voorbereiding. Docenten verschillen in voorkennis, vaardigheden, behoeften, interesses en voorkeuren.
+ Betrek docenten bij het organiseren van studiedagen en bewaak daarbij dat docenten kennis uit onderzoek gebruiken en deze verbinden aan eigen ervaringen.
+ Stimuleer docenten om opleidingen te volgen. Bespreek vooraf hoe zij de nieuwe kennis gaan inzetten om de verbeterpunten van de school te realiseren.
+ Bespreek regelmatig met docenten die een opleiding volgen hoe zij hun opgedane expertise breder kunnen delen. Bekijk ook hoe de school gebruik kan maken van de expertise binnen het netwerk dat docenten hebben opgebouwd.
+ Besteed aandacht aan onderlinge relaties als er samen wordt geleerd, door de samenwerking bespreekbaar te maken.
Stimuleren van samen leren: niet doen
– Verplichte professionalisering waarbij de doelen voor alle docenten hetzelfde zijn.
– Veel verschillende onderdelen op een studiedag.
– Doelen op een studiedag die geen relatie hebben met de visie en de speerpunten van het team.
– Onderdelen op een studiedag die niet aanzetten tot reflectie op eigen handelen of die geen vervolg krijgen.
– Op studiedagen een expert laten vertellen hoe iets moet, zonder dat het hoe en waarom voor docenten duidelijk is.
– Geen ruimte bieden voor eigen invullingen, accenten, voorbeelden en talenten van docenten.
– Docenten opleidingen laten volgen zonder dat het team hier (direct of indirect) iets aan heeft.

Handvat 5 Handreikingen voor kennisverspreiding in de school

Op deze website staat informatie voor docenten en schoolleiders over succesvolle kennisnetwerken. De handreikingen bieden praktische antwoorden op vragen als: 'Hoe zorg je voor een goed functionerend kennisnetwerk?' en 'Hoe deel je nieuwe kennis en inzichten met collega's?'
https://kohnstamminstituut.nl/handreikingen-voor-kennisverspreiding-in-school-beschikbaar/

Handvat 6 Samenwerking in beeld brengen

Het katern 'Samen leren en kennisdelen in de opleidingsschool' van het 'Platform Samen Opleiden en Professionaliseren' bevat een checklist. Hiermee brengt een school zowel de samenwerking binnen de school in beeld als met andere scholen en de lerarenopleiding.
https://www.platformsamenopleiden.nl/wp-content/uploads/2019/12/Samen-leren-en-kennisdelen-in-de-opleidingsschool.pdf

Handvat 7 Kwaliteit van dialogen versterken

Het 'Platform Samen Opleiden en Professionaliseren' biedt een 'Dialooginstrument' om de kwaliteit van de dialoog te versterken in werkgroepen van docenten. Het instrument bevat concrete hulpvragen en suggesties.
https://www.platformsamenopleiden.nl/wp-content/uploads/2019/11/Dialooginstrument.pdf